

F. t. l. om udnyttelse af sten m. v.

sådant erstatningskrav skal kunne gøres gældende, måtte i hvert fald være, at udnyttelsesmuligheden har aktualiseret sig i en sådan grad, at den har medført en værdistigning for ejendommen. I de fleste tilfælde af denne art vil forholdet formentlig falde ind under bestemmelserne i § 5, hvorefter ejeren vil have ret til at påbegynde råstofindvindingen under de i denne paragraf angivne forudsætninger og betingelser. I øvrigt bemærkes, at hvis en råstofindvinding kommer i strid med væsentlige modstående samfundsmæssige hensyn, f. eks. sundhedshensyn, vil selve inddragelsen af udnyttelsesretten — hvad enten det sker gennem et forbud i medfør af § 5, stk. 3, 1. punktum, overfor indvinding, der omfattes af § 5, stk. 1, eller det sker ved nægtelse af tilladelse i medfør af § 4 — ikke kunne begrunde krav om erstatning. Man har derfor ikke fundet anledning til at foreslå en særlig erstatningsbestemmelse i forbindelse med indførelsen af rådgighedsbegrænsninger med hensyn til den fremtidige adgang til råstofindvinding, og de erstatningskrav, der måtte blive fremsat, må således henvises til almindeligt søgsmål ved domstolene.

Til § 5.

Medens de generelle bestemmelser angående råstofudnyttelse, jfr. særligt § 1, stk. 3, også bør kunne gøres gældende med hensyn til igangværende råstofindvinding, er det ikke tanken at kræve, at der skal søges tilladelse efter denne lov til fortsættelse af indvinding, der lovlig er påbegyndt før lovforslagets fremsættelse, jfr. stk. 1, nr. 1). Tilsvarende er fundet at burde gælde med hensyn til iværksættelse af indvinding, der er nærmere planlagt før lovforslagets fremsættelse — ved indgivelse af ansøgning om tilladelse efter anden lovgivning til vedkommende offentlige myndighed eller derved, at den pågældende ejendom er erhvervet med råstofindvinding for øje eller indvindingsret er sikret ved tinglysning, jfr. stk. 1, nr. 2) og nr. 3).

Da det er egentlig erhvervsmæssig (industriel) indvindingsvirksomhed, man har for øje, er der endvidere i stk. 1, nr. 4), gjort den undtagelse, at ejeren af en ejendom skal have ret til at udnytte forekomsterne i ejendommens areal i begrænset omfang til eget brug eller til at give andre en tilsvarende begrænset udnyttelsesret. Denne undtagelsesbestemmelse fritager kun ejeren fra at skulle søge tilladelse efter denne lov og hjemler således ikke nogen selvstændig udnyttelsesret for ejeren, der vil kunne påberåbes over for eventuelle forbudsbestemmelser i eller truffet i medfør af andre love (f. eks. naturfredningsloven og kystfredningsloven), og for så vidt der ved sådanne bestemmelser måtte være

gjort visse undtagelser fra forbuddet vil sådanne undtagelser på den anden side ikke uden en tilladelse efter nærværende lov kunne udnyttes i videre omfang, end hvad den her omhandlede bestemmelse giver ret til.

Eksempelvis skal det nævnes, at *strandbredden* på strækninger, hvor der er bestemt kystfredning af *forstranden*, normalt vil være omfattet af kystfredningskendelsen, jfr. § 1, stk. 3, i kystfredningsloven, men det vil samtidig ofte være fastsat, at der på strandbredden gælder visse undtagelser i overensstemmelse med bestemmelserne i kystfredningslovens § 1, stk. 3, litra a)-d). Hvis disse undtagelser går videre end undtagelsesbestemmelsen i nærværende lov — og det vil de gøre i det omfang, der, jfr. litra b), er åbnet adgang for, at kommuner (med lods-ejerens samtykke) kan hente materialer til anlæg og vedligeholdelse af offentlige veje — kan de således kun udnyttes efter indhentet tilladelse i medfør af nærværende lov. I øvrigt bemærkes i denne forbindelse, at *strandbredden* (bortset fra områder, hvor sandflugtsloven gælder) vil være omfattet af bestemmelsen i naturfredningslovens § 46, som i det væsentligste omfang vil være til hinder for udnyttelse af forekomsterne og altså uanset, om der er kystfredet og uanset kystfredningens omfang. De i kystfredningslovens § 1, stk. 3 a)-d), anførte mulige undtagelser fra kystfredningen på *strandbredden* vil således kun kunne udnyttes med respekt af bestemmelserne såvel i naturfredningsloven som i nærværende lov.

Adgangen til at fortsætte eller påbegynde indvinding i de i stk. 1, nr. 1)-4), nævnte tilfælde bør dog gøres afhængig af, at der sker anmeldelse til amtsrådet. I tilfældene, som er nævnt i nr. 1)-3), vil det være en betingelse for indvindingsretten, at anmeldelsen sker inden en vis nærmere angiven frist efter lovens ikrafttræden, jfr. stk. 2, sidste punktum.

Der skal fastsættes nærmere regler om indholdet af anmeldelsen dels med henblik på at sikre fornøden dokumentation for, at anmelderen opfylder de betingelser, der giver ham retten til at fortsætte eller påbegynde indvindingen og at få nøje fastlagt, hvilket område og hvilke råstoffer retten angår, dels for at give myndighederne mulighed og fornødent grundlag for at tage stilling til hvilke af de i § 7, stk. 2, særligt nævnte betingelser, der bør stilles for bevarelse af indvindingsretten efter stk. 1, nr. 1)-4), jfr. stk. 3, 1. punktum.

Ligesom tilladelser, der er udstedt i henhold til § 4, kan tilbagekaldes i tilfælde af grov eller gentagen overtrædelse af vilkårene (§ 8), bør også den særlige indvindingsret, der tilkommer nogen efter § 5, stk. 1, nr. 1)-4), kunne bringes til ophør i tilsvarende til-